

POSTA MUNDI 世

Numero 45, Dicembre 2024

Jurnal Inter IAL: Ido, Occidental/Interlingue, Interlingua,
Populido, Esperanto...

Enhavo

Prefaco, Gilles-Philippe Morin (Ido).....	3
Fraz #45, posta_Mundi.....	5
Poetas, Erika Godó (Interlingua).....	6
Le Folo, Khalil Jibran (Populido).....	7
Li Ales del Libertá, Dorlota Burdon (Occidental/Interlingue)	8
Atentinda korespondaĵ-kolekto, Miguel Bento (Esperanto).....	10
Medito, Gonçalo Neves (Ido).....	13
Li village adjacent, Franz Kafka (Occidental/Interlingue)	15
Iesu-Kristo, Deo e la Rejlado di la Cieli, Aleshandre Shavier Kasanova Domingo (Ido).....	16
Ka baterio paruzita bezonas repozo?, Partaka (Ido)	20

Prefaco, Gilles-Philippe Morin (Ido)

Saluto!

Quale esperita, yen plusa foyo pri me kom chef-redaktero di *Posta Mundi*. Origine la skopo esis ke me editez la numero en novembro, e ke me ipsa partoprenez kom autoro, ma plura taski exter la mondo di interlinguistiko okupis me. Fortunoze me trovis kelka libera tempo por agar la redaktado en decembro.

La kovrilo di ca numero reflektas samtempe la riaperto di la katedralo Notre-Dame en Paris, la adveno di Kristonasko, la frazo tradukita da *posta_Mundi* e la texto da Aleshandre.

Ca prefaco skribesis en Ido, nam recente me decidis profunde studiar la *Dicionario de la 10.000 radiki di la linguo universala Ido* da Marcelo Persiko (1964).

La frazo di ca numero konvenas por la advento e la adveno di la festi Kristonaskala. En *Poetas*, Erika Godó facas homajo tote meritoza a la poeti. *Le Folo* da Khalil

Jibran exploras la komplekseso di saneso mentala e la alienaco pro konstrukturi sociala. *Li Ales dil Libertá* da Dorlota Burdon igas ni revar pri lo lejera, lo libera, lo "lontana". *Atentinda korespondaĵ-kolekto* da Miguel Bento donas a ni exemplo sequinda di kontributo a la explorado di nia historio interlinguala. Gonçalo Neves agas *Medito* pri la acenso (certe ne nur korpala) di la homaro. En *Li village adjacent*, Franz Kafka observas ke la vivo esas tro kurta mem por irar a la vilajo vicina. Aleshandre Shavir Kasanova Domingo expozas sua vidpunto pri *Iesu-Kristo, Deo e la Rejlando di la Cieli*. Fine, Partaka agas espritoza remarki pri sua – forsan ne tote – exhaustita horlojo-baterii, en la du-parta *Ka baterio paruzita bezonas repozo?*.

Ad-avane e felica novyaro 2025!

La chef-redaktero

P.-S. Co esas la unesma verko quan me redaktas per mea *Apple Vision Pro*. Esis granda plezuro agar ta laboro per informatiko spacala. Me esas tre impresata da la fakto ke me povis facar la tota numero sen bezonar altra komputero.

Me konstatas ke la *Apple Vision* ne ja esas disponebla en multa landi, ed esas tre probabla ke la lekteri di *Posta Mundi* ne mem savas pri quo me parolas.

Ta komputero esas quaza grosa ski-binoklo quan onu veras an la vizajo. Quik pos metir lu, la sistemo en-switchas su automatale, e montras a ni nia cirkondaji quale se onu regardus tra binoklo. Tamen, yen iluziono: ta diafaneso esas nur semblo, e la aparato uzas plura kameri por sen-friste transmisar la imaji a la okuli, per skrini di alta qualeso e precizeso. Yen ke povas komencar la magio.

La *Apple Vision Pro* uzas plura sensori por sequar la movi di onua okuli e manui. Tale, kande menuo aparas, onu povas agar selekto simple per regardar la selekteblo e per pinchar la indiko-fingro e la polexo. Ta gesti esas tre intuicala e nemediata, mem plu intuicala kam ti quin onu kustumas agar kun tabeleti e telefonili.

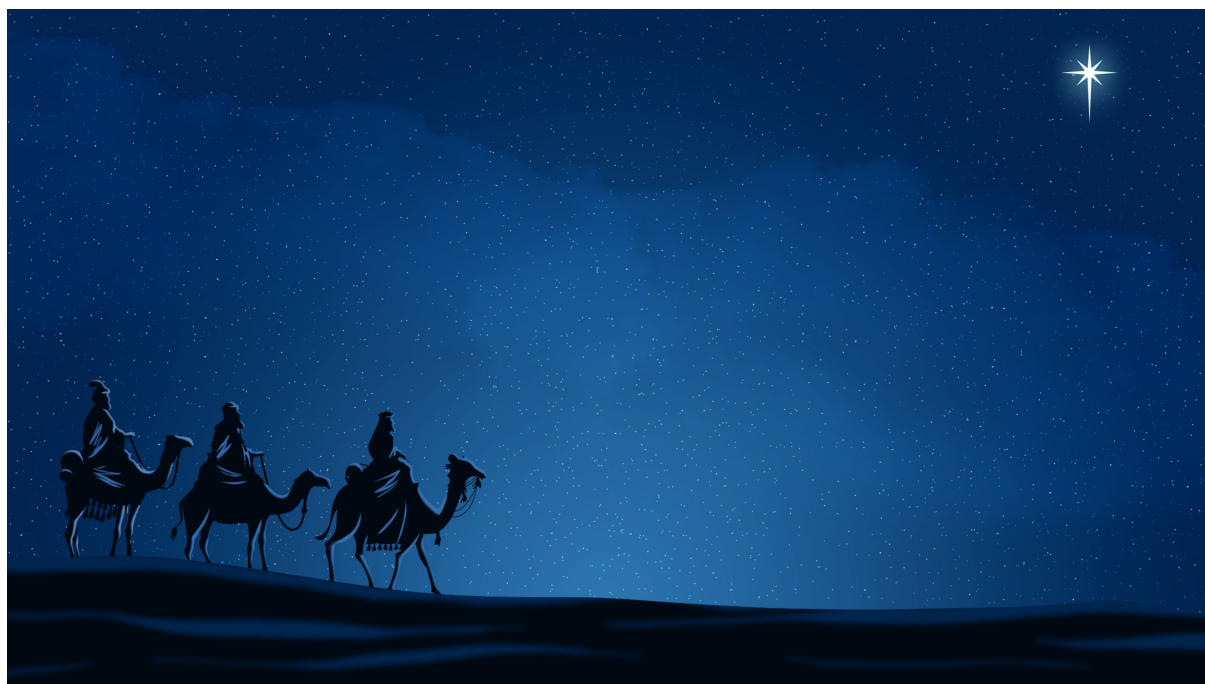
Yes, me dicis ke lu esas *komputero*. La mashino esas kapabla funcionigar nova apliko-programi, ma anke multi ek ti qui facesis por iOS e por iPadOS. Konseque, me povas apertar nova fenestro kun *Pages*, per qua me skribas ica linei.

Quankam onu povas konektar la binoklo a *MacBook* e pose uzar la klavaro e la tushala surfaco di ica por governar ita, me nuntempe decidis experimentar kun la ideo redaktar *Posta Mundi* tote sen mea *MacBook*. Me do konektis sen-fila klavaro e senfila surfaco tushala per *Bluetooth* ed esas kapabla agar la redaktado tote komfortoze.

Me do havas *Posta Mundi* en un fenestro flotacanta avan me, en apuda fenestro flotacanta me havas la apliko-programo *Mail* per qua me kopias la kuriero elektronikala sendita a me (precipue da Partaka), e me povas havar plusa fenestro gigantatra per qua me konsultas la *Dicionario* da Persiko, plusa fenestro por askoltar muzikaji da Vangelis, fenestro por serchar imaji en la reto, e c.

Ultre ta du (tre cheral!) komputeri, me anke proprietas kelke olda *Macintosh Classic*, kun sua manulibro pri uzado. Cirkum 1989 onu explikis a sua kunhomi quale uzar mauso e klavaro. Lektar ta libro efektigas kelke stranja sentimento che me. Forasan, pos kelka yardeki, me rilektis ica linei e sentos simila sentimento?

Fraz #45, *posta_Mundi*

Esperanto "Mi estas la vojo, la vero kaj la vivo", diris Jesuo.

Ido "Me esas la voyo, la vereso e la vivo", dicis lesu.

Interlingua "Io es le via, le veritate e le vita", diceva Jesus.

Occidental/Interlingue "Yo es li via, li verità e li viv", Jesu dit.

Novial "Me es li voye, li veritate e li vivo", dikted Jesu.

Volapük "Binob veg, e verat, e lif", Yesus äsagom.

Idiom Neutral "Mi es via, veritet e vit", lesu dikav. Reform-Neutral: "I es el via, el veritet et el vit", lesu dicav.

Latino sine Flexione "Me es via, veritate et vita", jam dic Jesus.

Neo "Mi lo veg, lo vero e lo viv", dicir Jesu.

Mondial "Yo e le via, le veritá i le vita", dicavi Gésus.

Glosa "Mi es u via, u veri e u bio", pa dice lesu.

ARIELA "Me es le vie, le verite e le vite", dicava Yexua.

Sambahsa "Som id wegh, id druve ed id gwit", sieyg Jesus.

Lingwa de Planeta "Me es dao, veritaa e jiva", shwo Yeshu.

Ikuso "mio esan la sendo, la verito ei la vivo", dicin isula jesukristo/

Uropi "I se de vaj, de verid id de živ", dežì Jesùs.

Populido "Me le voy, le veres e le vive", dicay Jesu.

Zaloda "Saya esi jalan, tosi dan jiva", Yesu bin saki.

Poetas, Erika Godó (Interlingua)

Poetas.

Poetas, qui crea vita per parolas sur papiro, Illi texe emotiones ab le profunditate de lor cordes.

Illi pinge le mundo colorate con rimas, como sorceros, como soniatores, illi discoperi le secretos del anima human.

Le fonte de inspiration habita in le animas del poetas,

illi exprime per parolas lo que vive in lor cordes.

Cata poema es como un lumine stellar in le nocte,

oh poetas, cuje pensatas vola sur le alas del libertate.

Scriptor: Erika Godó

Traduction ab esperanto verso interlingua per Martin Lavallée

Le Folo, Khalil Jibran (Populido)

En le garden de hospis, me konoseskay yuno kun vizaj pal e bel, kel esay enternat la. E pos sideske apu lu sur le benk, me kestionay lu:

“Pro ko tu ci?”

Lu regarday me astonat e responday:

“Ti kestion no-adekuat, ma me responderay. Mei patro volay, ke me eseu reproduktur den lu ips; ankei mei onklo. Mei matra deziray, ke me eseu le vivant imaj den lui glorioz patro. Mei frata montray sui navigant spoza kom perfekt exemple sekuendi. Mei frato pensay, ke me devere ese kualei lu, ecelant atleto. E mei profesors, nomei le doktoro pri filozofie, ti pri muzik e ti pri logik, ankei esay decidigant, e singlu den lus volay, ke me eseu le reflektur den lui propri vizaj anspegulei. Yen pro ko me advenay en ti-ci lok. Me sentay ol kom plu san. Adminimei ci, me pove ese me ips.”

Lorei, lu turnay su a me e kestionay:

“Ma, diceu a me! Kad edukes e bon konsil duktay tu vers ti-ci lok?”

“No, me vizitanto”, me responday.

“Ho! Tu do es un den ti’s, kels habit en le hospis, kel es trans ti-ci murs!”, lu adjuntay.

- - - - -

Ek "Le Vaganto", da Khalil Jibran

Tradukur: Partaka

Li Ales del Libertá, Dorlota Burdon (Occidental/Interlingue)

Amelie esset un puella de 12 annus. Ella habitat in un litt village, quel esset circumdat de densi forestes e alt montes. Amelie havet long rubi capilles, queles crispat se in bucles. Su tot visage esset plen de lentiges. Li puella esset conosset in li village pro su grand curiositá e pro su crede ínperturbabil que li monde posse ofertar la plu quam to quo ella ha videt til nu. Li village esset quiet, presc silent e li vive ta esset un dial rutine, quel nequande changeat mult. Chascun die es quam li altri, ma li homes semblat esser content pri to, ma Amelie esset altrimen.

Durant un nocte, quando li plenilune stat altmen al ciel, Amelie decidet sequer li voce de su cordie. Ella furtivmen vadat ex li dom e mettet su nov rubi bottes e eat ad-in li foreste obscur. Ma li lune brilliat tant clar, que it lucidat li viette avan ella. It semblat a Amelie que li lune volet monstrar la li via.

Eante plu e plu profundmen ad-in li foreste, Amelie sentit un strangi presentie. It esset quam li natura circum ella avigilat se. Li árbores comensat chuchotar e li vente portat paroles secret a ella. Subitmen ella audit un murmura, quel ne venit del vente, ma de un litt luce ardent, quel dansat inter li árbores. It esset un libellul, de quel ales scintillat in li clar luce del lune.

Li libellul chuchotat: “Seque mel!”, con un voce, quel sonat quam un canzon por Amelie.

Ella sequet li libellul sin hesitar e li insecte ductet la a un celat lago, quel esset situat profundmen in li foreste. Li lago esset clar e pur quam un cristalle e it reflectet li stelles del ciel. Amelie agenuat se e regardat ad-in li clar aqua del lago. Li aqua esset quam un spegul e ella posset vider se self, ma ella perceptet un changement strangi sur li dorse de su córpor: Subitmen ella havet du ales sur su dorse!

Li puella aterret e questionat astonat: “Quo es to?”

“To es tui ales del libertá”, li libellul explicat. “Ili solmen apari, si tu es pret por abandonar li customalum e por trovar tui propri veritá.”

Amelie sentit un mixtura inter excitation e timore. Ella nequande hat credet, que un tal cose esset possibil, ma profundmen in su cordie ella savet, que to esset li momente pri quel ella hat atendet su tot vive. Ella expandet su ales e ella sentit li calid brise, quel circumdat la.

“Vola Amelie, vola!”, li libellul incorageat li puella usar su nov ales.

Talmen Amelie saltat plen de corage in li aere. Su ales portat la trans li lago, plu alt e plu alt til ella ascendet súper li cimes del árbores. Su rubi capilles volettat in li vente. Li puella esset felici e ella posset sentir lacrimas de beatitá sur su guancies.

Amelie videt del ciel quande su village devenit plu e plu micri. Ella sentit un libertá, quel ella ne hat conosset nequande antey in su tot vive. Li monde esset mult plu grand e mult plu bell quam ella hat jamá imaginat se it.

Amelie volat durant li tot nocte e decovrit locs, pri queles ella mem ne hat audaciat revar. Finalmen quande li unesmi radies del sole matinal besat li horizonte, ella aterrat suavimen al márgine del foreste, proxim de su village.

Su ales desaparit, ma li libertá restat in su cordie. Amelie strax savet, que ella nequande va esser li sam person quam antey pos ti nocte del magie e poesie. Ella hat videt li monde, e nequí e nequo posse forprender to de ella.

Desde ti die ella vivet su vive altrimen, con un scintille, quel brilliat plu luminosi quam jamá antey. Amelie savet que li ales esset sempre che ella, pret por portar la in li libertá, quandecunc ella desira it.

Atentinda korespondaĵ-kolekto, Miguel Bento (Esperanto)

Korespondaĵoj de planlingvaj korifeoj kaj planlingvaj institucioj estas unikaj minejoj por esploremuloj. Per ili oni povas okulumi postkulisaĵojn movadajn kaj lingvajn, eltrovi interesajn personajn detalojn de la koncernatoj, enrigardi ne nur la konvinkojn, sed ankaŭ la hezitojn kaj kontraŭdirojn... fine, aliri informojn, kiuj alie perdiĝus.

Kvankam sendube plej elstaras la leteroj senditaj kaj ricevitaĵoj de Zamenhof (kompilitaj de Dietterle, Waringhien kaj ludovikito), ekzistas aliaj ekzemploj, kiel la materialo sendita kaj ricevita de Kalocsay (kolektita de Ada Csiszár) kaj la leteroj de Andreas Juste kaj Louis Pascau (eldonitaj de Tazio Carlevaro).

Tiuj ekzemploj, tamen, estas esceptoj. Bedaŭrinde, tre malofte leterkolekton trafas la bona sorto ne nur supervivi, sed ankaŭ renkonti interesatan kaj zorgeman esploriston, kiu transprenas la taskon kompili kaj eldoni ĝin. Efektive, multaj korespondaĵoj eĉ ne transvivas sian propran posedanton, kiu pro diversaj kialoj preferas ne konservi ilin. Aliaj enrubujiĝas baldaŭ post la morto de la proprietulo, ĉar la heredantoj ne komprenas ilian gravecon. Kaj estas ankaŭ tiuj, kiuj estas transdonitaj al maltaŭga biblioteko aŭ arkivo, kie oni ilin enskatoligas kaj forlasas al ŝimo kaj lepismoj...

Kompreneble, kelkaj kolektoj atingas bonajn manojn: adekvate prizorgatajn bibliotekojn aŭ arkivojn, kiuj bonorde konservas kaj katalogas ilin. Memkompreneble, la Kolekto por Planlingvoj de la Nacia Biblioteko de Aŭstrio estas la plej grava referenco: tie kuŝas ne nur la arkivoj de Universala Esperanto-Asocio, sed ankaŭ postlasaĵoj de dekoj da planlingvaj gravuloj, kiel Juan Régulo Pérez, Fernando de Diego, Jacques Bol, Andreas Juste...

Konservado kaj katalogado tamen estas nur parto de la laboro entreprenenda, se oni volas igi tiun materialon vere utila por la studo de nia historio. La alia parto estas vasta disponigo, ĉu pere de libroforma eldono, ĉu pere de publikigo de skanaĵoj. Sen tiu paŝo, eĉ la plej zorge tenataj paperaĵoj alfrontas seriozan riskon fali en plenan forgeson. Kompreneble, la gravaj bibliotekoj kaj arkivoj bone konscias pri tio, kaj fakte klopodas plenumi la celon; tamen, la obstakloj estas multaj. Manko de laborforto por skani kaj taŭge enretigi milojn kaj milojn da paĝoj estas neevitebla problemo, eĉ por naciaj bibliotekoj. Krome, zorgoj pri aŭtorrajtoj kaj kopirajtoj, des pli kiam temas pri personaj aferoj, ludas sian rolon – plej ofte prave, sed ankaŭ kelkfoje troe aŭ nur ekskuze. Do, lamentinde multo restas kaj restos alirebla nur al la feliĉuloj, kiuj havas kaj tempon kaj monon por vojaĝi al la koncernaj arkivoj por surloka konsulto. Pluraj el tiuj feliĉuloj estas stipendiuloj kiuj, laŭ la kutimaj postuloj de la akademia mondo, produktas originalajn sciencajn esplorojn surbaze de la konsultitaj tekstoj, anstataŭ sisteme prepari ilin por publikigo – kio ebligus kunlaboron kun multe pli da esplemuloj, dise en la mondo.

Tamen ekzistas pluraj rimarkindaj esceptoj, kompreneble. Antaŭ unu jaro mi trovis unu el ili. En la grupo Saluto (iaspeca ekvivalento de *posta_mundi* en Facebook), nia kolego Alan Bernthal-Hooker anoncis, ke li elkribis, retajpis, prinotis kaj tradukis al la angla plurajn leterojn en Idiom Neutral, kiujn li publikigis en sia retejo. Ekzemplodona, tre laŭdinda iniciato! Tamen, de kie venis tiuj raraj kaj gravaj leteroj, cetere plejparte verkitaj de Waldemar Rosenberger mem? Je mia demando Alan tuj respondis: el la arkivo de Giuseppe Peano.

Jes, Giuseppe Peano, la fama matematikisto, kreinto kaj motoro de Latino sine Flexione! Lia arkivo troviĝas en la Biblioteko de Cuneo (Italio), kaj oni povas legi pri ĝia historio en ĝia propra retpaĝo. Plej grave por ni: kunlabore kun la Universitato de Torino, la tuta korespondaĵaro estis bitigita kaj senpage disponigita en la interreto, jam antaŭ pli ol 20 jaroj, tute pionire! La listo de korespondintoj estas vera parado de planlingvaj famuloj: Per Ahlberg, Claudius Colas (V. Esperema), Louis Couturat (liaj korespondaĵoj aperis ankaŭ libroforme), Ernest Drezen, Otto Jespersen, Alfred Michaux, Eugen Wüster... inter multaj, multaj aliaj interlingvistoj, de la bone konataj ĝis la plej obskuraj. Peano, kiel gvidanto de interlingva movado, certe estis avida aktiva korespondanto, kaj, aldone, kiel persono fama ankaŭ ekster tiu medio, certe altiradis la atenton de multaj homoj. Tial, kreiĝis kolekto spontane ekumenisma, kie kune troviĝas leteroj en Esperanto, Idiom Neutral, Ido, Novial, Occidental/Interlingue, Latino sine Flexione, interalie, kaj ankaŭ en malpli grandaj lingvoj aŭ lingvoprojektoj, kiel Adjuvilo, Omo kaj Universal. Ankaŭ enhave la materialo estas tre bunta: jen longaj, gravaj kaj informriĉaj ricevitaĵoj leteroj, jen malfacile deĉifreblaj malnetoj de senditaj leteroj, jen banalaj vizitkartoj (kiuj tamen ankaŭ povas montriĝi utilaj)...

Tamen, ĉi tie mia celo ne estas doni superrigardon pri la kolekto, kio cetere apenaŭ eblus, tiom ampleksa ĝi estas. Mia intenco estas nur iom pli disvastigi tiun valoran

esplorfonton, kiu, laŭ mia scio, ankoraŭ ne estis sufiĉe multe studita. Planlingvaj korespondaĵoj tiom bone ordigitaj kaj publikigitaj tiom raras, ke nepre estas nia morala respondeco plene traerpi, priserĉi, esplori, ĝui ilin. Ni sekvu la ekzemplon de Alan!

Por tamen doni specimeneton, jen ĉi-sube io, kio tre agrable surprizis min. Temas pri poŝtkarto de Ary Zamora, grava esperantisto aktiva dum jardekoj en mia urbo. Jam de ses jaroj mi prizorgas Esperanto-bibliotekon kiu portas lian nomon.

Porto Alegre, 11/3/1928 27.4. Coq. IL. 28%
 Estimata sinjoro
 Ĝes lokaj esperantistoj kaj tri ne-esperantistoj seriose sin interesas pri via lingvo, bedaŭrinde de unuaj nur per la esperanta gazetaro ion scias pri la nova mondlingvo.
 Ĉu ĝi estas pli taŭga, perfekta kaj disvastiginda ol Esperanto? Se vi tion deziras pruvu al ili, bonvolu sendi kelkajn prospektajn kaj lernolibrojn en franca aŭ se eble, estus pli bone, en hispana kaj portugala lingvoj.
 Sincere via
 Ary Zamora
 Porto Alegre
 Rua Santos Pedross nº 6
 Brazilo

Medito, Gonçalo Neves (Ido)

En prima tempo,
kande monstri traflugis
la virga cielo,

lore ja fluktuis
atomi dil futura
mento homala.

Yen l'apogeo
di lent evoluciono:
nia cerebro,

richa sideyo
di omn tekniko, arto,
versi, mashini,

omno quo portas
homi adsupre, sempre,
vers lo deala.

Deo es vorto,
certe, ma anke, forsan,
etern aspiro

komun ad omna
civilizuri (nuna
ed extingita).

E kande haltos
tal acenso (quan maskas
hodia krimini)?

Nula poeto,
nul filozofo povos
vidar la fino.

Nur tale vivo,
restante plen misterio,
luras ankore.

Questiono-punto
e dubito-doloro
es kondimenti

quin ne kareas
homaro nuna, malgre
tanta progresi.

Li village adjacent, Franz Kafka (Occidental/Interlingue)

Mi grandpatre dit sovente: „Li vive es astonantmen curt. Nu in li memorie it se compresse in me tant mult, que yo por exemple apen comprende, qualmen un yun hom posse se decider cavalvar al village adjacent, sin timer, que – totmen disregardant hasardes ínfortunat – ja li témpor de felicimen passant vive por un tal cavalca totmen ne sufice".

Traductet ex german a Interlingue-Occidental de Thomas Schmidt

Iesu-Kristo, Deo e la Rejlado di la Cieli, Aleshandre Shavier Kasanova Domingo (Ido)

Che la filozofio, ica aferi ja tre komentita historiale prizentas du problemi tipa.

La unesma problemo esas dicar ulo vera... ma quo esas repetado, iterado, pleonasmo, sen nova veraji. Ico ne esas utila.

La duesma problemo esas dicar ulo originala... ma quo esas falsajo, absurdajo, misrezonajo, divagajo. Ico anke ne esas utila.

La *voyo streta e desfacila* pri qua la Biblo parolas, esas dicar ulo vera e (mem relative vice absolute) originala. Icon me intencos.

Me komencos per la aspekto plu facila: kad existis Iesu-Kristo?

Yes, sen dubiti! Ica aspekto, vice esar metafizikala o teologia, esas simple historiala. Ni povas, ni darfas, konsiderar ke Iesu-Kristo ne esis dea nek deala, nek Deo; ke Deo ne existas; ke ilu, Iesu-Kristo, ne interesas filozofie, etike o religie, e tale cetere... ma, mem se ni pensas tale, ni devas science, historie, agnoskar ke *ica rabino vivis ed existis fizike, historie, en Israel ante kelke plu kam du mil yari*. Esas vera ke ni ne havas detali fizikala pri ilu, e ke la fonti historiala samtempala de ilu pri ilu esas poka, ma la problemo existas anke kun filozofi quala Pitagoro en Antiqua Grekia e la klasika filozofio greka, o Laozi en Antiqua Chinia e la antiqua filozofio

chiniana; e la du filozofi esas unanime konsiderata kom *du homi historiale existinta*. Do, se ni ne chanjas kaprice o sekteme la kriterio de historieso, *Iesu-Kristo existis historiale*.

Ma ica infero historiala pri Iesu-Kristo esas quaza pleonasmo o triviala repetado; ico donas, reale, nula nova verajo.

La du questioni reale interesanta esas la relato de Iesu-Kristo kun Deo (se Deo existas) e la naturo di la Rejlando di la Cieli (se la Rejlando di la Cieli existas). E nun amba hipotezala existaji esas afero ne nur historiala, ma anke etikala, metafizikala, religiala e mem politikala.

Deo! La maxim timenda vorto! Kad ica vorto esas plu kam tri fonemi, yen, d-e-o? Ma me devas esar klara, sen ambiguoso hipokritala.

Deo ne esas vakua sono o vakua grupo ek fonemi, ma realajo; Deo existas ed ilu/elu/olu/oli esas, esence, la sama realajo kam la Rejlando di la Cieli.

Qua naturon havas Deo? Yen: qua naturon havas la Rejlando di la Cieli?

Ilu/elu/olu/oli esas la nivelo lasta, ultima, de la realeso; la nivelo maxim felica de la realeso. Me ne uzas nur erudatre la formo ilu/elu/olu/oli, nam me pensas ke Deo o la Rejlando di la Cieli ya havas aspekto ne personala (olu, oli) ma, anke, ya havas aspekto personala (ilu, elu). Pro quo? Pro ke Deo o Dei (en pluralo, ili/eli) esas felica. E nur persono (o personi) povas esar felica. E, se ni parolas serioze pri Deo, pri la Rejlando di la Cieli, ni parolas precipue pri la feliceso. Pri la feliceso di *irgu*, vice la amorfa nuligo, ne personala e mem kontrepersonala, di la nirvano segun multa expozuri en la Budismo. Segun tala Budismo, la realeso ultima ne esas *irgu*, ula persono kun koncieso, ma nur *irgo*, ula amorfa substanco sen koncieso, qua ne povas ja sufrar... e nultempe povas esar felica. Tala *nirvano*, segun me, esas formo de suocido! Me volas esar felica (relative felica) hike, en nia planeto materiala homala ed animala, ed anke me volas esar absolute felica kun/en/apud/an Deo, che la Rejlando di la Cieli. Ne perdonte mea koncieso personala. Ma pli *an* Deo kam *apud* Deo; reale, la feliceso kompleta implikas ed intrikas esar deala, dea... Deo! Mea koncepto esas baze Hinduista, Bramanista, Yogista, Vedantista ed Upanishadista, anke aceptante lo bona di la Taoismo, la Kristanismo, la Islamo, la Budismo, la Judaismo ed altra tradicioni spiritala serioza.

Quon pretendis Iesu-Kristo?

Hodie, la biblisti serioza e ne sektema agnoskas ke Iesu-Kristo havis *anke* un pretendajo politikala e militala, qua faliis, e ke probable ilu esis mortigata da la Romani pro sua fiasko, ma hike me examenos precipue la altra latero di sua mesajo, la pretendajo direte spiritala. Ni notez, nuance, ke la pretendajo politikala e la pretendajo spiritala ne esas paralela e sen relati reciproka che la projeto da Iesu-Kristo; segun ilu, la Rejlado di la Cieli o Rejlado di Deo esas simultane politikala, materiala, spiritala e deala; e dea.

La respondo esas klara: Iesu-Kristo pretendis establisar e realigar la Rejlado di Deo. Do, kad Iesu-Kristo esis Deo? Yen questiono *direte* metafizikala (e teologiala).

Iesu-Kristo, unesme, esas Deo kom alta mesajanto, profeto, di Deo. Duesme, ilu esas Deo o quaza Deo, deala, dea, pro ke ilu atingis granda similesos (mem identesos) kun la naturo spirite pura di Deo, kun la alta nivelo spiritala di Deo. Ma, triesme, segun koncepto mem plu elevata od alta, Iesu-Kristo esis, esas ed esos Deo pro ke ilu montras, realigas ed exemplifas (demonstras per sua propra exemplo) la voyo, apertata ad omna homi, por divenar Deo. Tale, ilu proklamas: *Me dicas ke vi esas Dei*. Yes: ultime, Iesu-Kristo divenis Deo e nun Iesu-Kristo esas Deo. Ni *anke* povas e darfas divenar Deo.

Ka ni povas esar praktika, efika, per ica teorio? Yes.

La realeso havas multa niveli ed aspekti. E la niveli inferiora di la realeso ne permissas la feliceso kompleta; evidente, oli ne esas la Rejlado di la Cieli. La nivelo homala (do, animala segun naturo) havas konflikti intrinseka, quala la amoro inter la du sexui, la konkurenco sempre violenta kun violento yen explicita yen implicita (konkurenco ekonomiala, politikala, amorosexuala, sociala, akademiala, kulturala, rangala, famala e tale cetere) la limitizo fizikala, do kun mala fenomeni quala la povreso e la superpopulizado o tropopulizado e, *precipue*, la separado inter la egoi od egi o me-i, sen una ego, anmo, koncieso od *atmano* komuna, unigata. Reale, onu vidas hike la diversa qualesi e posiblaji di la realajo bazala, la *materio*. E sen materio ne existas koncieso, ni feliceso. La spirito esas qualeso, *un* qualeso, di la materio; ma ne inverse.

La voyo, la longa, desfacila e kompleksa voyo, esas agar simultane en *omna* aspekti di la naturo homala, diminutante (segun la posiblaji) la aspekti mala ed augmentante la aspekti bona; ed ultre ico, irar aden la niveli superiora di la koncieso, ultre la nivelo homala ed animala di la realeso. Se la Rejlado di la Cieli existas, olu esas ibe; e ya la Rejlado di la Cieli existas. Evidente, hike me predikas *materialismo spiritala e religiala, vice materialismo kontrespiritala e kontrereligiala*. Me dicas ke la voyo aden Deo, la Rejlado di la Cieli, la nirvano e la feliceso esas sempre voyo ek la materio, kun la materio, per la materio, tra la materio, trans la materio ed aden la materio. La anciena heterodoxa e materialista skolo filozofiala indiana o bharatana kun la nomo *Lokayata* pensis, probable, tre simile; yen anciena skolo *materialista* di filozofio orientala. Tamen, ni apene konocas la teorio da ica skolo.

Ultime, Deo esus la koncieso personala, eterna ed absoluta, komplete felica, pri omna realaji posibla. E Deo esas ento od esajo materiala, yes, ek materio *spiritala, spirit-fluanta*.

Ma ica expozuro ne esas sermono, quan vi mustas kredar, sed filozofio, quan vi darfas diskutar. La monologo ne esas mea stilo; me preferas la dialogo filozofiala. Vi dialogez kun me pri la Rejlado di la Cieli!

Amike, Aleshandre Shavier Kasanova Domingo, e-postobuxi trigrupo@yahoo.es od alexandre27182@gmail.com.

Ka baterio paruzita bezonas repozo?, Partaka (Ido)

(1)

Pasable recente, la baterio di mea vek-horlojo paruzeskis, e l'aparato cesis funcionar. La flecheto dil sekundi duris pulsar, ma sen avancar. Me ektiris e ripozis la sama baterio, ma nulo chanjis: la baterio advere paruzesis. Pose, me apertis paketo kontenanta nova baterii, e me enirigis un de li en la horlojo... Mea astono esis granda quande, pos plura probi, me konstatis ke tote nova baterio ne sucesis rifuncionigar ol... Nula movo... Nula vivo... Quoniam me ne povis kredar, ke mea vek-horlojo subite mortabas, yen ke me enirigis itere la paruzita baterio, e tale me adminime saveskis, ke l'aparato duras vivar, nam la flecheto pulsas itere, ma sen avancar...

E nun, la fola ideo qua venis en mea kapo: 'Ho, me facis omno logikoza, ma me ne sucesis! Me do agez nun ulo tote ne-logikoza! Me irez querar altra baterio paruzita!'

Me ektiris un de li de tir-kesto, ube me konservas (me ne savas pro quo) kelka baterii paruzita, e per olta, ne-kredeble, me povis rifuncionigar la horlojo dum plura monati...

Quo eventis? Esus logikoza pensar, ke ta mirakloza baterio misenirabis la tir-kesto, e ke ol esis ne tote paruzita, ka ne?

Tamen, to quo advere rifunctionigis la horlojo esis la fola ideo querar baterio paruzita, nam sen olta, olca ne aparabus. Fakte, me kredas ke horlojo povus funcionar mem sen baterio, nur permente, ma me nul-tempe experiencis lo.

Ka do mea mirakloza baterio ne esis paruzita? Nu, me nun raportos a vi ke, plu tarde, me iteris mea experimento per altra baterii “paruzita”, mem por pariet-horloji. E suceso. Dum plura dii, plura semani o plura monati, ma ta baterii funcionis.

Forsan baterio paruzita bezonas longa repozo, ka ne?

(2)

E nun, yen la duesma parto di mea anekdoto titulizita “Ka baterio paruzita bezonas repozo?”, ne min interesiva kam l’unesma...

Pos kelke deceptanta baterio paruzita, qua riviveskis dum apen du dii, me ektiris de mea tir-kesto un plusa baterio paruzita, e me enirigis ol che mea pariet-horlojo... Olta quik komencis rifunctionigar l’aparato, e duris tale dum du semani, kande me renkontris la horlojo haltigita...

Quankam me pensis, ke du semani es aceptinda vivo-tempo por baterio paruzita, me ne rezignis tante facile... Do, vice ektirar la baterio, me komencis pulsetar ol adinterne... Nulo. Pose, me pulsetis ol addextre... Nulo. E pose, me pulsetis ol adsinistre... E YES, la horlojo duris funcionar dum un semano...

Me repetís la sama operaco, ma, ca-foye, se me juste memoras, la baterio reaktis quande me pulsetis ol addextre...

Pos un plusa semano funciante, la horlojo haltigesis, e me mustis facar al baterio sorto di kordio-masajo, por ke olta povez durar funcionigar mea pariet-horlojo...

Me sucesis, ma, plura hori plu tarde, la horlojo rihaltigesis, e lore, pos itere rifunctionigar ol, me dicis ad ol:

“Pardonez a me! Forsan to, quon tu volas e bezonas, esas pasigar la tota nokto horizontale, ka ne? Do, restez surtable!”

Ye l’ morga dio, la horlojo esis perfekte funcianta, me pendis ol itere anpariete, e la baterio duris funcionigar ol dum du o tri plusa semani, do dum adminime un monato e duimo entote, quande me mustis uzar altra paruzita baterio...

Quon on povas konkluzar pri to omna? Ulte lo magial, forsan la baterii fingas esar mortinta por repozar e cesar laborar, yen pro quo li duras vivar pos longa repozo...

- - - - -

POSTA MUNDI 世

https://groups.google.com/g/posta_mundi